

Udvikling af **SENIORVENLIGE BYRUM**

i Middelfart Kommune

Marts 2025

Middelfart
KOMMUNE

BARK
BARK

Introduktion

I Danmark er befolkningssammensætningen under forandring. Vi bliver ældre, og ved indgangen til 2025 er 21% af befolkningen fyldt 65 år. For Middelfart Kommune peger prognoser på, at kommunen i 2035 vil opleve en stigning på 4,6% i antallet af borgere over 65 år, der betegnes som seniorer. Det stiller krav til de fremtidige rammer for seniorer og dermed kommunens arbejde med udviklingen af mere seniorvenlige byer.

Derfor har Middelfart Kommune i samarbejde med Ældrerådet igangsat en analyse, der har haft til formål at undersøge, hvordan byens rum kan indrettes, så de i højere grad imødekommer seniorers behov i hverdagen og understøtter et godt og mangfoldigt seniorliv i kommunen.

Dokumentet er en opsummering af analysens resultater og indeholder generelle anbefalinger samt værktøjer til, hvordan Middelfart Kommune kan integrere seniorvenlighed i den fremtidige byudvikling.

Dette dokument er udarbejdet af BARK Rådgivning i samarbejde med Middelfart Kommune.

Involvering og dataindsamling

Analysen bygger på involvering af en række aktører – særligt seniorer i Middelfart Kommune – gennem: fokusgruppeinterviews, brugerrejser, individuelle interviews, en udviklingsworkshop samt ekspertinterviews.

Hertil bygger analysen på: byrums-, opholds- og flowregistreringer foretaget i forskellige byrum i Middelfart Kommunes byer samt besigtigelse af en række byrum uden for Middelfart Kommune.

Anbefalinger

De fem anbefalinger er overordnede rettesnore, som Middelfart Kommune anbefales at tage udgangspunkt i, når kommunen arbejder med seniorvenlighed i byens rum. Anbefalingerne fokuserer på målgruppens fællesnævner og de grundlæggende forhold, der har betydning for, hvordan seniorer oplever byen som værende meningsfuld og tryk.

Det inkluderende byrum

Seniorlivet kan byde på funktionsnedsættelser, der varierer, fordi mennesker ældes forskelligt. Det anbefales, at designløsninger udvikles med afsæt i forskellige [senior]kroppes interaktion med byrummet med valgmuligheder, som gør, at alle kan deltage på en ligeværdig måde – uanset individuelle forudsætninger.

1. Seniorer er forskellige

Seniorer er en mangfoldig målgruppe. Samtidig har stedet, vi bor, indflydelse på livet vi lever, da forskellige byer tilbyder forskellige muligheder i hverdagen. Det anbefales derfor løbende at inddrage målgruppen og være nysgerrige på, hvad de efterspørger i deres hverdagsliv, da der ikke vil være én løsning, som passer til alle seniorer eller i alle byer.

2. Det selvhjulpne og aktive liv er vigtigt

At være selvhjulpne og aktiv er vigtigt for seniorers livskvalitet. Det handler både om praktiske gøremål samt muligheden for at kunne dyrke sine fritidsinteresser eller være en aktiv del af ens sociale netværk. Det anbefales derfor at sikre tilgængeligheden til vigtige hverdagssteder i byen med gode forbindelser og byrum, der indbyder til ophold og en tryk færden.

3. Det stedsspecifikke skaber tilknytning

Seniorer efterspørger autentiske steder i byen, der skaber genkendelighed og styrker tilknytning til byen – med alle dens nuancer og kvaliteter. Det anbefales derfor at fremme byernes historie, egenart og identitet gennem byrumsinventar samt kunst og kultur, som gør netop dét sted og dén by i Middelfart Kommune til noget særligt.

4. Æstetikken har betydning for velvære

For mange seniorer er æstetik i byens rum vigtigt, da det aktiverer sanserne og skaber en behagelig oplevelse. Det handler fx om lyde, materialebrug, sigtelinjer og kunstneriske oplevelser, ligesom seniorerne sætter pris på grønne byrum. Det anbefales derfor, at byrummene fremstår velholdte og sansestimulerende, så de indbyder til ophold og interaktion.

5. Byen er en arena for hverdagens møder

At støde på hinanden har stor betydning for seniorerne og deres sociale liv. Det kan både være det tilfældige møde på gaden eller den planlagte aktivitet i forsamlingshuset. Det anbefales derfor, at byens rum indrettes med blik for bekvemmelighed og tilgængelighed, så det er tæt på boliger og rummer basale støt-tefunktioner som fx siddemuligheder.

Værktøjer

Seniorer er en mangfoldig målgruppe, der spænder over mange aldre, interesser, præferencer, erfaringer og behov. Samtidig har stedet hvor seniorerne bor, stor indflydelse på deres liv, da forskellige byer tilbyder vidt forskellige muligheder i hverdagen. Den forskellighed er vigtig at have for øje, når der i fremtiden skal udvikles indsatser og løsninger, som skal sikre mere seniorvenlige byrum i Middelfart Kommunes byer.

I analysen er udarbejdet fire værktøjer, der kan anvendes, når Middelfart Kommune arbejder med byudvikling og seniorvenlighed i den enkelte by eller byrum:

Tilgang til prioritering af indsatser

Gode råd til involvering af seniorer

Designprincipper for det seniorvenlige byrum

Designprincipper for den seniorvenlige forbindelse

FJELSTED FORSAMLINGS

18 84

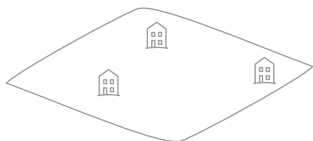

Værktøj 1:

Tilgang til prioritering af indsatser

I arbejdet med seniorvenlig byudvikling er der behov for at kunne prioritere indsatser. Prioriteringen skal tage afsæt i seniorernes hverdagsliv med tilhørende behov og identificere, hvilke byrum og forbindelser, der med fordel kan omdannes, så byens rum i højere grad, og inden for den økonomiske (anlægs)ramme, understøtter et aktivt, selvhjulpent og socialt seniorliv.

Følgende værktøj kan bruges trinvis til at kortlægge, hvilke byrum og forbindelser i byen, der har potentiale til at understøtte seniorer i deres hverdagsliv med et løft af de fysiske rammer.

1. Koncentration af steder, hvor seniorer er bosat

Først identificeres områder i byen, hvor der er en højere koncentration af seniorer bosat

2. Hverdagssteder, der bruges af seniorer

Herefter kortlægges forskellige steder i byen, som seniorerne besøger i løbet af deres hverdag

3. Vigtige forbindelser mellem steder

Dernæst identificeres forskellige forbindelser mellem stederne

4. Indsatser til forbedring af seniorernes hverdagsliv

Til sidst udpeges byrum nær et boligområde, hverdags-sted eller langs en forbindelse, som har potentiale til at forbedre seniorernes hverdagsliv, hvis det omdannes

Værktøj 2:

Gode råd til involvering af seniorer

Involvering af seniorer i udviklingen af den enkelte by er afgørende for resultatet. Der findes ikke en 'one-size-fits-all', så en god involveringsproces skal hjælpe med at afdække, hvad der er vigtigt for seniorerne, og hvordan en potentiel udvikling kan påvirke seniorernes livskvalitet.

Følgende er en række gode råd til involveringen af seniorer:

1. **Forventningsafstem fra start** og vær tydelig omkring, hvad der ligger fast, og hvor seniorerne kan få indflydelse
2. **Opbygning af gode relationer er en investering**, da målgruppen har et stort frivilligt engagement
3. **En god proces kan styrke fællesskabet** og skabe motivation for deltagelse
4. **Husk kommunikation gennem hele processen** på de rette platforme, så seniorerne føler sig involveret
5. **Involver seniorerne i evalueringen** og udnyt, at seniorerne oparbejder erfaring som brugere
6. **Fokuser på både grupper og individer** og vær bevidst om, at målgruppen er mangfoldig
7. **Husk, at byen også er en arena for andre borgeres hverdagsliv**, og tænk deres perspektiv ind i udviklingen

Værktøj 3:

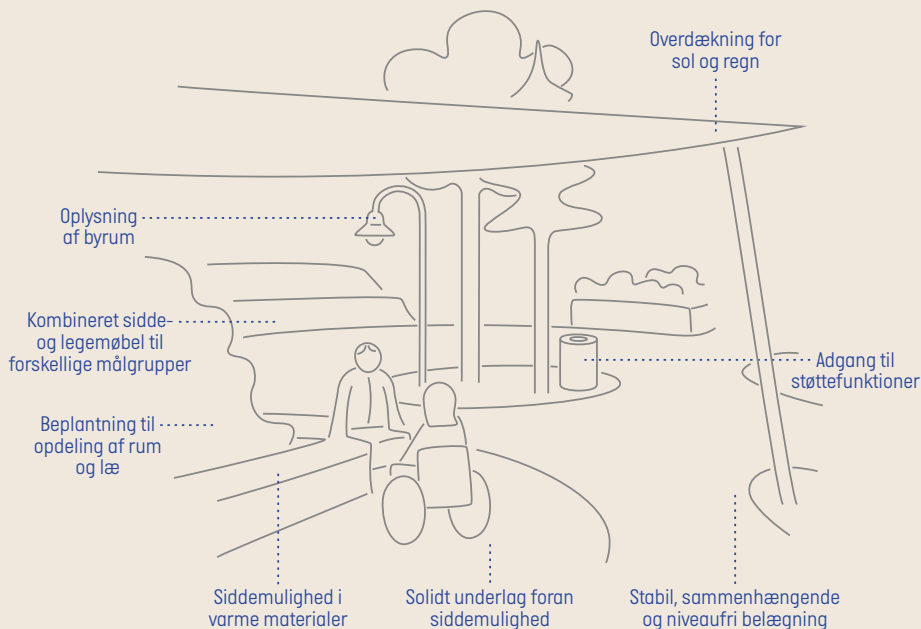
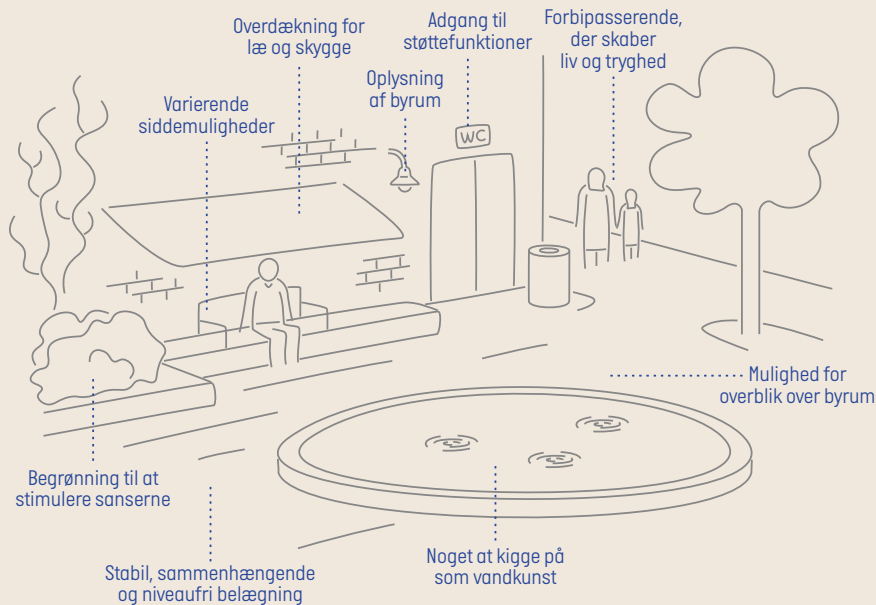
Designprincipper for det seniorvenlige byrum

Seniorers motivation for brug af byen afhænger ofte af social interaktion, der kan være alt fra en kort hilsen på gaden til den fælles og planlagte udflugt med den lokale forening. Derfor er der i analysen udviklet en række designprincipper, der skal sikre, at byens rum understøtter ophold i byen.

Designprincipperne er anvisende for kommunens arbejde med seniorvenlige byrum og skal anvendes til at kortlægge byrummets kvalitet samt pege på, hvor der bør sættes ind ved et egentligt anlægsprojekt.

Designprincipper for det seniorvenlige byrum:

- **Det skal være muligt – for alle – at tage ophold**
- **Der skal være mulighed for at lave forskellige aktiviteter**
- **Byrummets 'gulv' skal være stabilt og med niveaufri adgang**
- **Grønne og blå elementer bør indgå i byrummet**
- **Støttefunktioner skal være på plads**
- **Det skal være muligt at kunne søge i ly for vind og vej**
- **Det skal være trygt at gøre ophold**

Værktøj 4:

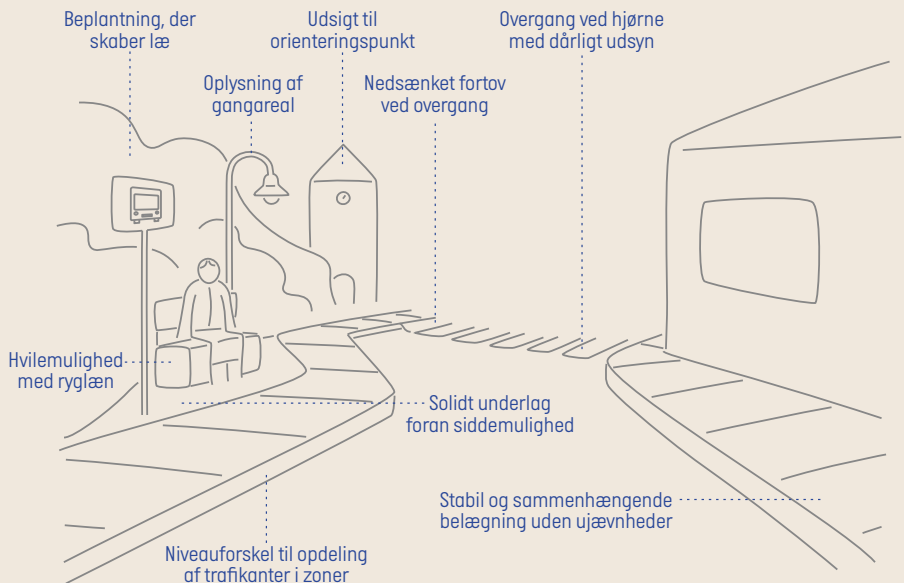
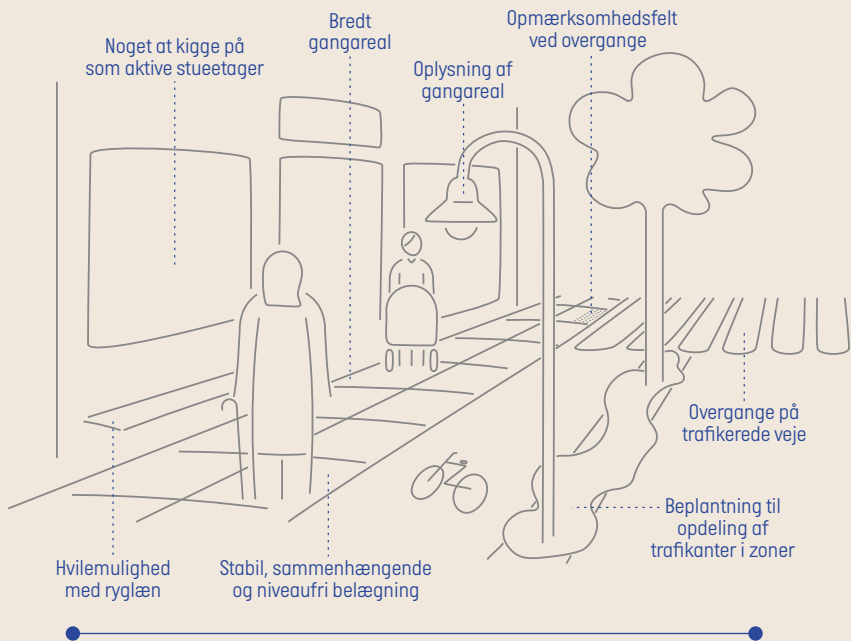
Designprincipper for den seniorvenlige forbindelse

Gode og indbydende forbindelser mellem bolig, byrum og hverdagssteder er vigtige for at kunne understøtte det aktive og selvhjulpne seniorliv. Derfor er der i analysen udviklet en række designprincipper, der skal sikre, at byens rum understøtter de behov, seniorer har som fodgængere i det trafikale miljø.

Designprincipperne er anvisende for kommunens arbejde med seniorvenlige forbindelser og skal anvendes til at kortlægge forbindelsernes kvalitet samt pege på, hvor der bør sættes ind ved et egentligt anlægsprojekt.

Designprincipper for den seniorvenlige forbindelse:

- **Trafikanter bør opdeles i forskellige zoner**
- **Belægningen skal være stabil og med niveaufri adgang**
- **Beplantning og byrumsinventar må ikke spærre fortovsarealet**
- **Der skal være overgange på strækninger med tung trafik**
- **Det skal være let at orientere sig**
- **Forbindelserne skal være oplyste**
- **Der skal løbende være hvilemuligheder**
- **Det skal være interessant at færdes**

KulturØ